

Державний вищий навчальний заклад
«Херсонський державний аграрний університет» (м. Херсон, Україна)
Міжнародний університет бізнесу і права (м. Херсон, Україна)
Херсонський національний технічний університет (м. Херсон, Україна)
Університет прикладних наук (м. Алітус, Литва)
Інститут управління та підприємництва (м. Мінськ, Республіка Білорусь)
Національний інститут економічних досліджень
(м. Кишинів, Республіка Молдова)
Банківський інститут Вища школа (м. Прага, Чеська Республіка)
Компанія «Schreiner Group» (м. Мюнхен, Німеччина)

ЗБІРНИК ТЕЗ

Міжнародної науково-практичної Інтернет - конференції

ЕКОНОМІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ АГРАРНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ: НАУКОВІ ПІДХОДИ ТА ПРАКТИКА РЕАЛІЗАЦІЇ

Частина I

6-7 квітня 2017 року

м. Херсон

УДК 338.432:339.137.2

ББК 65.32 – 18/183

«Економічний потенціал аграрного сектору України:
наукові підходи та практика реалізації»
Херсон, 7-8 квітня 2017 р.

УДК 338.432:339.137.2

© Державний вищий навчальний заклад
«Херсонський державний аграрний університет», 2017

**Мохненко А.С. - д.е.н., професор, Херсонський державний університет,
м.Херсон, Україна**

ПРИНЦИПИ ТА ФАКТОРИ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВ

Одним із найбільш важливих етапів проектування та оптимізації виробничо-галузевої структури підприємства взагалі та фермерського господарства зокрема є обґрунтування його спеціалізації. При безлічі варіантів виробничої спеціалізації фермерських господарств всі вони можуть бути поділені на чотири основні групи: багатогалузеві, галузеві, вузькоспеціалізовані (монопродуктові) та засновані на замкнутому циклі виробництва з переробкою продукції.

Позитивні та негативні властивості кожного з варіантів спеціалізації відомі, тому при виборі напряму діяльності фермерського господарства провідними мають бути такі принципи:

- принцип порівнянної переваги (означає вибір моделі господарства за можливою економічною ефективністю);
- принцип конкурентної сталості (орієнтує селянина на переважний випуск продукції, яка буде користуватися високим попитом у споживачів, що створить можливість для стабілізації та нарощування виробництва);
- принцип мінімального підприємницького ризику (означає такий вибір галузей або їх сполучення, який забезпечить гарантований дохід);
- принцип галузевого співвідношення (передбачає таке сполучення галузей, за якого кожна з них у максимально можливій мірі доповнює інші, а не протидіє їх розвитку);
- принцип природно-кліматичної адаптації (вимагає максимально повного врахування кліматичних та інших природних факторів, які впливають на ефективність виробництва).

Спеціалізація як головний організаційно-економічний фактор визначається суспільним поділом праці, орієнтацією на виробництво обмежених видів продукції або частини продукту в певному технологічному циклі. У розвинутих зарубіжних країнах фермерські господарства мають один виробничий напрям і спеціалізуються на виробництві одного виду продукції, підпорядкувавши йому всі допоміжні галузі [167].

Економічне значення раціональної спеціалізації фермерських господарств полягає, на наш погляд, у тому, що вона, по-перше, створює умови для більш ефективного використання головного засобу сільськогосподарського виробництва – землі та збільшення завдяки цьому виробництва високоякісної продукції рослинництва та тваринництва; по-друге, сприяє більш раціональному використанню трудових ресурсів господарства, підвищенню кваліфікації робітників і продуктивності їх праці; по-третє, є вирішальною умовою підвищення ефективності використання капітальних вкладень та основних засобів, засвоєння досягнень науково-технічного прогресу та передового досвіду, а також інтенсивних індустріальних технологій; по-четверте, забезпечує істотне зниження витрат і підвищення прибутковості виробництва.

Вирішальним фактором визначення спеціалізації фермерського господарства виступають ринкові відносини, перш за все платоспроможний попит на відповідну сільськогосподарську продукцію та рівень ринкових цін. Зміни в економічній кон'юнктурі впливають і на спеціалізацію господарства. З одного боку, спеціалізація поглиблюється за рахунок збільшення частки найбільш вигідних видів продукції у виробництві та на ринку; з іншого, її рівень визначається ступенем матеріально-технічного оснащення господарства та засвоєння технологій, кваліфікацією робітників [287].

Найважливішим фактором вибору спеціалізації фермерських господарств є природні й економічні умови господарювання. Успішне вирощування сільськогосподарських культур, розведення тварин забезпечуються відповідністю природних умов їх біологічним особливостям і вимогам рослин і тварин.

Розміри та спеціалізація фермерського господарства у значній мірі залежать і від економічних умов, найважливішими з яких є структура земельних угідь, розміщення підприємств АПК (обслуговуючих, переробних та ін.), транспортні умови, наявність та якість трудових ресурсів. Так, різниця в структурі земельних угідь (частка в них ріллі, сіножатей, пасовищ) впливає на площу та структуру посівів сільськогосподарських культур, а також на спеціалізацію тваринництва і сполучення його галузей з рослинництвом.

На спеціалізацію фермерських господарств впливає і відстань від місць виробництва сільськогосподарської продукції до місць її споживання. Чим більш віддалене господарство від населених пунктів, тим менше у нього шансів на успішний розвиток, наприклад, овочівництва, хоч якими б сприятливими не були природно-кліматичні умови зони.

Більшість фермерських господарств спеціалізуються на виробництві та реалізації продукції рослинництва. Це в більшій мірі пов'язане з наявністю у фермерів незначних земельних площ, нестачею достатнього першопочаткового капіталу і кормів для розвитку тваринництва. Для спеціалізації на тваринництві фермери повинні мати значні кошти для придбання худоби, кормів, будівництва тваринницьких приміщень. Виробництво м'ясо-молочної продукції в сучасних кризових умовах збиткове. Тому багато фермерських господарств спеціалізуються на виробництві товарної продукції рослинництва: вирощуванні зерна, соняшнику, кормів тощо.

Більшість фермерських господарств у різній мірі займаються виробництвом продукції тваринництва як для товарних цілей, так і для власного споживання.

Господарства, розташовані поблизу міст, селищ і на транспортних магістралях, як правило, спеціалізуються на виробництві овочів і молока. Господарства, які мають значну площу ріллі, можуть спеціалізуватися на розвитку свинарства.

Спеціалізація фермерських господарств має забезпечувати також оптимальне сполучення конкуруючих, доповнюючих і взаємодоповнюючих галузей. Дві галузі вважаються конкуруючими, якщо збільшення виробництва продукції в одній призводить до зменшення виробництва в другій. Якщо

використовуваних ресурсів достатньо як для відгодівлі худоби, так і для виробництва зерна, то ці галузі є доповнюючими, оскільки збільшення виробництва продукції в одній не впливає на обсяги виробництва в другій. Взаємодоповнююча залежність існує тоді, коли збільшення виробництва продукції в одній викликає збільшення обсягів виробництва в іншій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Губарик О.М. Проблемні питання щодо сутності та критеріїв визначення економічної ефективності діяльності аграрних підприємств / О.М. Губарик // Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка. – Харків, 2006.- №34. – С. 51-54.

2. Мохненко А.С. Концепція структурних перетворень у сільському господарстві у контексті спеціалізації підприємств / А.С. Мохненко // Стратегічні напрями соціально-економічного розвитку аграрного сектору економіки України: монографія; за ред. А.В. Руснак. – Херсон: СТАР ЛТД, 2017. – С. 97-106.

3. Мохненко А.С. Розвиток фермерських господарств в системі факторів конкурентного середовища: теорія, методологія, практика: дис. ... д-ра. екон. наук : 08.00.04 / Мохненко Андрій Сергійович; Міжнародний університет бізнесу і права. – Херсон, 2011. – 435 с.

Желуденко К.В., Кирилов Ю.Є. Методи оцінки конкурентоспроможності продукції аграрних підприємств.....	54
Ігнатенко М.М. Критеріальний підхід до оцінки соціальної відповідальності аграрних підприємств та корпорацій.....	57
Кан О.В., Петрова О.О. Державна підтримка суб'єктів малого підприємництва.....	60
Качанова А.О., Федорова Н.Є. Особливості побудови маркетингових комунікацій на ринку вина.....	63
Ковальов Д.В. Оцінка економічної ефективності функціонування сільськогосподарських підприємств Херсонської області.....	66
Ковальова А.О., Танклевська Н.С. Основи формування фінансового потенціалу сільськогосподарських підприємств.....	68
Ковтун В.А. Інвентарізація – найефективніший метод контролю виробництва продукції м'ясного скотарства.....	71
Кононець Н.Г. Економічна ефективність вирощування сучасних сортів пшениці озимої в умовах степу України.....	74
Кривець Ю.М. Проблеми та напрями раціонального використання природних ресурсів аграрних підприємств в умовах криз та несистемних викликів.....	78
Крикунова В.М. Еволюція теорії конкуренції.....	80
Лобода О.М., Кириченко Н.В. Напрямки підвищення ефективності управління аграрних підприємств за допомогою достатніх умов оптимальності.....	82
Мармуль Л.О. Виклики та стратегії системного управління фінансово-економічною безпекою агроформувань України	85
Минкіна Г. О. Інвестиційна стратегія та її роль у посиленні конкурентних переваг аграрних підприємств.....	88
Морозов О.В., Грановська Л.М. Морозова О.С. Особливості використання зрошуваних земель за різними формами власності (на прикладі Херсонської області).....	91
Мохненко А.С. Принципи и фактори спеціалізації підприємств.....	94
Нікітенко К.С. Роль фінансових ресурсів в діяльності економічних суб'єктів.....	96
Олійник В.С., Руснак А.В. Інноваційно-інвестиційні засади забезпечення економічного зростання аграрного сектору України.....	99

Збірник тез
Міжнародної науково-практичної Інтернет - конференції
**ЕКОНОМІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ АГРАРНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ:
НАУКОВІ ПІДХОДИ ТА ПРАКТИКА РЕАЛІЗАЦІЇ**
Частина I
6-7 квітня 2017 року

За редакцією д.е.н., доцента Руснак А.В.

Умовн.друк.арк 9,19

Видається в авторській редакції.

Відповідальність за достовірність фактів, цитат, власних імен та інших даних несуть автори статей. Думки, положення і висновки, висловлені авторами, не обов'язково відображають позицію редакційної колегії.

ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»

2017 р.

Технічний редактор – к.е.н., доцент Петрова О.О.

Підписано до друку 10.05.2017.

Формат 60X84 1/16. Папір офсетний. Друк різхографія.

Гарнітура Times New Roman.

Умовн.друк.арк. 9.19. Наклад 100

Віддруковано з готових оригінал-макетів у ТОВ «ВКФ «СТАР»ЛТД»
м. Херсон, вул. Петренка, 45
www.stardruk.com.ua